

The Origins of the Arab-Israeli Conflict

טז"א וְאֶת־הָאִמְרָלִי וְאֶת־הַכְּנֻעִי וְאֶת־הַגְּרִזִּי וְאֶת־הַיְבוּסִי: וְשָׂרָי
 ב אֵשֶׁת אַבְרָם לֹא יָלְדָה לּוֹ וְלֵה שָׂפְחָה מִצְרַיִת וְשֵׁמָּה הָגָר: וְתֹאמַר שָׂרָי אֶל־
 ג אַבְרָם הִנֵּה־נָא עֲצָרְנִי יְהוָה מֵלֵדֹת בְּאִנְּאֵל־שָׂפְחָתִי אוּלַי אֲבִנָּה מִמֶּנָּה
 ד וְיִשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שָׂרָי: וְתִקַּח שָׂרָי אֵשֶׁת־אַבְרָם אֶת־הַגְּרִי הַמִּצְרַיִת
 ה שָׂפְחָתָהּ מִקֶּץ עֶשְׂרֵי שָׁנִים לְשִׁבְתָּ אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתִּמְנַן אֹתָהּ לְאַבְרָם
 ו אִשָּׁה לּוֹ לְאִשָּׁה: וַיָּבֵא אֶל־הָגָר וַתְּהַר וַתֵּרָא כִּי הָרְתָהּ וַתִּקַּל וּגְבַרְתָּהּ
 ז בְּעֵינֶיהָ: וְתֹאמַר שָׂרָי אֶל־אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ אֲנֹכִי וַתִּמְנֵן שָׂפְחָתִי בְּחִיקְךָ
 ח וַתֵּרָא כִּי הָרְתָהּ וַאֲקַל בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ: וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־
 ט שָׂרָי הִנֵּה שָׂפְחָתְךָ בְּיָדְךָ עֲשִׂי־לָהּ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וַתַּעַנֶּה שָׂרָי וַתִּבְרַח מִפְּנֵיהָ:

בראשית פרק טז

1

16 Sarai, Abram’s wife, had borne him no children. She had an Egyptian maidservant whose name was Hagar. ²And Sarai said to Abram, “Look, the LORD has kept me from bearing. Consort with my maid; perhaps I shall have a son^a through her.” And Abram heeded Sarai’s request. ³So Sarai, Abram’s wife, took her maid, Hagar the Egyptian—after Abram had dwelt in the land of Canaan ten years—and gave her to her husband Abram as concubine. ⁴He cohabited with Hagar and she conceived; and when she saw that she had conceived, her mistress was lowered in her esteem. ⁵And Sarai said to Abram, “The wrong done me is your fault! I myself put my maid in your bosom; now that she sees that she is pregnant, I am lowered in her esteem. The LORD decide between you and me!” ⁶Abram said to Sarai, “Your maid is in your hands. Deal with her as you think right.” Then Sarai treated her harshly, and she ran away from her.

Questions, anyone?

רד"ק בראשית טז:א

3

טז (א) ושרי אשת אברם לא ילדה לו, כמו שאמר: ותהי שרי עקרה (לעיל יא ל) ר"ל כיון שראתה שרי שלא ילדה לאברהם והוא בן שמונים וחמש והיא בת שבעים וחמש חשבה כי אין לה תקוה עוד, אמרה, הנה כי האל אמר לאברהם שיתן לו זרע שיירש הארץ וממני לא יהיה לו זרע עוד כי אני זקנה והבן שיהיה לו מאשה אחרת יהיה לו, טוב לי שאתן לו שפחתי לאשה אולי אבנה ממנה ויהיה לי כבני וטוב לי, משיהיה לו בן מאשה אחרת. ולה שפחה מצרית, כי אילו היתה כנענית לא היה לוקח אותה, וזכר שמה לכבוד אברהם.

רש"י בראשית טז:ב

2

I shall be builded up through her } אבנה ממנה.
Through the merit of bringing in my rival [associate wife] } בזכות שאכניס צרתי
into my house. } לתוך ביתי:

רש"י בראשית טז:ד

5

4 ויבא אל הגר ותהר. } 4. And he went in unto Hagar, and she conceived }
{ [She conceived] from the first inter-course (B. R.). } מביאה ראשונה (ב"ר):
Her mistress was despised in her eyes. } ותקל גברתה בעיניה. }
{ [Hagar] said, "This Sarai is not [the same] in secret as [she is] in the open. She presents herself as though she were a righteous [woman]; but she is not righteous, for she was not privileged to conceive all these years, but I became pregnant from the first inter-course" (B. R.). } אמרה: שרי זו אין סתרה בגלויה, מראה עצמה כאלו היא צדקת, ואינה צדקת, שלא זכתה להריון כל השנים הללו, ואני נתעברתי מביאה ראשונה (ב"ר):

OLD ASSYRIAN MARRIAGE CONTRACT
19th Century B.C.

Laqipum has married Hatala, daughter of En-ishru. In the country (i.e., Central Anatolia) Laqipum may not marry another woman---but in the city (i.e., Ashur) he may marry a hierodule. If within years Hatala does not provide him with offspring, she herself will purchase a slave-woman, and later on, after she will have produced a child by him, he may then dispose of her by sale wheresoever he pleases. Should Laqipum choose to divorce her, he must pay her five minas of silver; and should Hatala choose to divorce him, she must pay him five minas of silver.

Witnesses: Masa, Ashurishtikal, Talia, Shupianika.

4

רש"י בראשית טז:ה

6

5 חמסי עליה. } 5. My wrong (be) upon thee }
{ [חמס denotes] the wrong done to me [objective genitive]. } חמס העשוי לי,
I place the punishment upon you, } עליך אני מטילה העונש.
for when you prayed to the Holy One Blessed Be He } כשהתפללת להקב"ה;
{ [saying], "What wilt thou give me seeing I go hence childless," } מה תתן לי ואנכי הולך ערירי,
you prayed only for yourself, } לא התפללת אלא עליך,
but you should have prayed } והיה לך להתפלל

for both of us, } על שנינו,
and I would have been remembered with you. } והייתי אני נפקדת עמך,
And furthermore, your words } ועוד: דברייך
{ you steal [חמס interpreted as stealing] from me, } אתה חומס ממני,
for you listen to my disgrace and are silent (B.R.). } שאתה שומע ביוני ושותק (ב"ר):

7

רד"ק בראשית טז:ה

(ה) ותאמר חמסי עליך, החמס שאני לוקחת משפחתי, עליך הוא, כי אני לטובתך נתכוונתי שנחתיה לך כדי שיהיה לך זרע ממנה, ועתה נקלותי בעיניה ואתה לא תחוש ולא תייסר אותה ואני לכבודך איני רוצה לרדותה. ישפט ה', ואמרו רבותי ז"ל³⁸ כל המוסר דין על חברו הוא נענש תחילה, דכתיב ויבא אברהם לספר לשרה ולבכתה (להלן כג ב). וזה אמרו בדברים שאין לקרא חמס עליהם כגון זה, כי אברהם אפילו היה יודע זה באמת היה מיסרה ולא קבלה, כי רחוק הוא שישתוק אברהם לקלון שרה אשתו, כל שכן משפחתה ואף על פי שנשאת לו לאשה. וביניך, מלא ביו"ד

8

רש"י בראשית טז:ו

6 ותענה שרי. היתה משעבדתָה בקושי (ב"ר):
6. And Sarai dealt harshly with her
She would cause her to work with hard effort (B. R.).

לא איכפת לי לא במזכותה ולא ברעתה. [תענה שרי ותברח מפניה, ר' אבא ב"כ אמר מנעתה מתשמיש המטה, ר' ברכיה אמר טפחתה בקורדקייסון על פניה, ר' ברכיה בשם ר"א בר כהנא, דליים ופנריות תולוכה לה למחץ] (י) וימצאה מלאך ה' על עין המים ונ'. באורחא

מדרש רבה בראשית פרשה מה

9

רמב"ן בראשית טז:ו

(ו) ותענה שרי ותברח מפניה. חטאה אמנו * בענוי הזה, וגם אברהם בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה ונתן לה בן שיהא פרא אדם לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני הענוי:

6. AND SARAI DEALT HARSHLY WITH HER, AND SHE FLED FROM BEFORE HER FACE. Our mother did transgress by this affliction, and Abraham also by his permitting her to do so. And so, G-d heard her [Hagar's] affliction and gave her a son who would be a wild-ass of a man,³⁵⁹ to afflict the seed of Abraham and Sarah with all kinds of affliction.

(ו) ויאמר... שפחתך בידך, אע"פ ששכבה בחיקי, שפחתך היא כבתחלה ויש לך רשות עליה לרדותה אם תעשה אליך דבר שלא כהוגן, כי שפחתך היא ורשותה בידך ולא תקבל ממני כמו שתקבל ממך והנני מוחל לך כבודי. ותענה שרי, עשתה עמה יותר מדאי ועבדה בה בפרך, ואפשר שהיתה מכה אותה ומקללת אותה ולא היתה יכולה לסכול וכרחה מפניה. ולא נהגה שרי בזה לא מדת מוסר ולא מדת חסידות; לא מוסר כי אף על פי שאברהם מחל לה על כבודו ואמר לה: עשי לה הטוב בעיניך, היה ראוי לה למשוך את ידה לכבודו ולא לענותה, ולא מידת חסידות ונפש טובה, כי אין ראוי לאדם לעשות כל יכולתו במה שתחת ידו. ואמר החכם⁴⁰: "ומה נאה המחילה בעת היכולת". וזה שעשתה שרי לא היה טוב בעיני האל, כמו שאמר המלאך להגר: כי שמע ה' אל עניך (פסוק י), והשיב לה ברכה תחת עניה. ואברם לא מנע שרי מלענותה אף על פי שהיה רע בעיניו משום שלום הכית. וכל זה הסיפור נכתב בתורה לקנות אדם ממנו המדות הטובות ולהרחיק הרעות.

10

רד"ק בראשית טז:ו